

QUINZENARI DE PROPAGANDA

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ. . . Plassa Constitució, 9.
 DELEGACIÓ DE L' ADMINISTRACIÓ. Associació Popular Regionalista, Escudellers Blancs, 8 1.^a

LO REGIONALISTA circula per medi de Propagadors, que son los qui prenen un número determinat d' exemplars, pagantlos al següents preus:

Una acció (100 exemplars)	costa cada número	2'50 ptas.	} Compresos gastos de correu pera Catalunya
Mitja (50 —)	—	1'25 „	
Un quart (25 —)	—	0'65 „	
Un vuytè (12 —)	—	0'35 „	

S' envia un sol exemplar a qui fassi un donatiu anyal de qualsevol import.

L' home te una sola patria, com te un sol pare y una sola familia. Lo que generalment s' anomena patria gran no es sino l' Estat compost de varias agrupacions socials que tenen la condició de veritables patrias.

Frat de la Biba.

No s tornan los originals — Es lliure la reproducció dels treballs — Pagos a la bestreta — S' admeten sellos de correu y documents de fácil cobranza.

LO SELVATJISME COM A DIVERSIÓ

Hi há certa mena d' espectacles, que fan neixer impulsos qu' ennobleixen, sentiments que dignifican. Altres que degradan.

Los en que la sanch, es lo principal atractiu, en que los nervis hi están en tivantor continuada y los sentits quedin engegats; son ben bé los segons. Y ningú negarà que la diversió favorita dels *hidalgos*, sigui lo prototipo dels espectacles sanguinaris.

Tals diversions sols cal consultar l' historia en totes sas épocas, y s veurá que son patrimoni dels pobles barbres, dels pobles atrassats é incipients. En cap Estat un xich avansat s' há rendit cult a las diversions que s fundan en las forsas materials, y en los espectacles sanguinaris. Ben al revés, los pobles lliures y avansats, sols tributan homenatge a las lluytas de l' inteligencia y del esperit; s' han dedicat sempre a estimular l' enginy y lo desvetllament de las bellas lletras, als torneigs pacífichs de la literatura y de l' amor.

Certas diversions parionas y dignas companyas, de las brutals *corridas de toros*, que tenian los romans y ls alarbs, fins se comprenian, ja que no conegueren la llibertat portada per l' Evangeli, visquent com visqueren en plé Paganisme. Pero may tindrà explicació, que s' arrelin y s fomentin en paysos d' un Estat modern y qu' há rebut ab entussiasme las verdaaderas doctrines, y qu' aspira a esser un poble avansat; molt menos en un pays com la nostra terra catalana que há sigut un poble lliure, y aspira ab dalit a tornarho ésser.

A Castella també seria d' estranyar ja que acceptan una diversió dels moros, sos constants enemichs als que han combatut per vuyt segles, y als que encare combatirian sens l' ajuda d' altres pobles de la Península, si es que avuy no arrivessin fins a las voras del Ebre y no ls hagués absorvit aquellas rassas. Pero dada la sanch que n portan empeltada y sos hàbits d' esclavatje y embrutiment tradicionals en ells, ja no es tant estrany.

Perqué de diferencias, com no siga la religió, y un xich la llengua, no s' en nota cap.

Si que s' en notan, y es que ls antichs alarbs

han avansat, y ja no ls agradan los *toros*, mentres que ls moderns cada día van més arreraçaga, y s' entusiasman més ab las banyas, y s' hi tornan més ximpls. Los *riffenys* verdaders, conresan sos camps que ls tenen com un pom de flors; los de casa, fins han espatllat las obras y construccions pera ls regos en las hermosas vegas andalussas que ls deixaren sos antecessors.

No ns fem solidaris donchs los catalans, que no combreguem ni per tendencias ni per temperament ab l' esperit enervador castellá, d' una diversió que s senyal de selvatjisme, d' un espectacle que s un signe de retrocés.

JOAN GIRONÍ.

ACONTEXEIMENT MUSICAL

Com a tal pot considerarse lo concert que baix la direcció del senyor Morera y ab la cooperació del tenor senyor Morales doná en lo Teatre Lirich lo dia 7 del que som la societat coral *Catalunya Nova*.

Cuasi totes las pesas de son extens programa tingueren que ser repetidas y la vritat es que s' ho mereixian, tant per lo ben escullidas com per la manera magistral ab que foren executadas, baix la ferma batuta del que encare que jove, ha sapigut formar en la primera fila dels compositors europeus, honrant la terra que l' ha vist neixer.

Formaven la primera part del Programa lo *Pre-ludi* del acte segon de *Las Monjas de Sant Ay-mant* (orquesta) del senyor Morera, que tingueren ocasió de sentir en lo Teatre de Novetats de Barcelona; *Los Pescadors*, de Clavé que tan magistralment interpreta lo coro d' homes de la *Catalunya Nova*; *La Dansa de gnomos* que no ns atrevim a dir que fos la millor del programa, puix no arriban a tan nostres coneixements musicals, pero si que fou la que mes agradá a la concurrencia qu' omplenava l' local. Finí la primera part ab *Los Emigrants d' Irlanda* que tant fou aplaudida en lo primer concert donat per aquesta societat.

La segona part estava dedicada als verdaders *gourmets* de la música y la composavan lo Poema sinfonich *Introducció a l' Atlántida* (orquesta) y la *Cansó de Jausbert* de l' ópera *La Fada* que ab molt sentiment cantá lo tenor senyor Morales. Ab duas composicions son del senyor Morera y tingueren que repetir-se per acallar los forts aplaudiments ab que l' públich las rebé.

Y vingué la tercera part, la que mes esperavan los amants de la música popular y qu' estava composta de la bonica *Marinesca*, l' estreno del coro número 3 de l' obra *Les Caramelles* lletra de l' Iglesias y música com l' anterior den Morera, qual *solo* fou interpretat per lo senyor Morales y que com la major part de las que composavan lo programa, segons hem dit avans, tingué que repetir-se: la ja coneguda *Sant Ramon*; lo patrióich *Planys* que cada dia agrada mes y que tingué que repetir-se per tres vegadas baix los atronadors aplaudiments del públich que demanava encare sa repetició, y per quina interpretació felicitem a més del senyor Morera y del coro *Catalunya Nova* al tenor senyor Morales per la manera magistral ab que interpretá lo *solo*, per lo sentiment que doná en sa primera estrofa y per la fermesa en la manera de dir aquell

Plora, plora Catalunya
Ja que t' doblegas encara

qu' els aplaudiments del públich no l' hi deixaban acabar.

Y per fi després del *Rossinyol* vingué la no menys patriótica cansó *Los Segadors* ab la que, després de repetir-se també per tres vegadas, semblava que per part del coro s' dava per acabat lo concert y aixís era segons lo programa, més no per lo que respecta al públich, qui no s' conformá ab la triple repetició del *Planys* y *Los Segadors*, sino que sentat en las butacas y aplaudint estrepitosament demanava la repetició de las patrióticas cansons. Per fi lográ que l' coro y l' tenor senyor Morales, aquest ja ab trajo de carrer cantesin de nou lo *Planys* ab lo que semblava devia quedar satisfet lo públich, més no fou aixís sino que augmentant son entussiasme redoblá los aplaudiments y en mitx de forts *Viscas* a Catalunya qu' eran unánimament contestats, demanava de nou *Los Segadors* que per fi y ja apagats bona part dels llums del teatre, no tingué mes remey que repetir una part del coro, ja que molts de sos individus habían ja abandonat lo local.

Lo públich s' disolgué repetint de nou los *Viscas* a Catalunya.

Molt bé pel coro *Catalunya Nova* y per son director Sr. Morera, que ab sos concerts no sols lo gran fer passar un rato molt agradable per la bona música que en ells interpretan sino que ab sos cansons patrióticas contribuheixin a avivar en los asistents, son esperit d' amor a nostra Pàtria.

P. E. P.

LA RAHÓ DE LA FORSA

Quant en un Estat compost de varis pobles de diferenta rassa, lo poble que predomina es orgullós y centralisador, no reconeix cap dret als restants; sols compren la rahó derrera, la de la forsa, la que per desgracia, avuy ab tot y ser tan civilisats, impere encare.

En aquestos Estats faltats de sentit práctic, los pobles que per sou dret y sa inteligencia consideren petit lo cercle en que viuen, son humiliats a cada pas per lo poble afortunat, quina mania es la unificació a la seva semblansa, lo predomini d' ell sobre 'ls altres.

Per desgracia son molts los Estats d' aquesta mena y ocupa un dels llochs de preferencia lo desgavellat Estat espanyol.

Es inútil donguém la culpa a un partit o a un altre, lo mal té las arrels més fondas, está en la política castellana, aquesta política que ha perdut y perdrá totas las colonias, aquesta política que no reconeix cap lley que no sigui per ella imposada, aquesta política que voldria fèrnos parlar y pensar a sou igual, que 's subleva a cada proba del esperit nacionalista de nostra terra.

Aquesta política fa com las criaturas, sols muda de pensar quant li fan compendre per forsa.

Després d' haber perdut totas las colonias americanas, no va saber establir lleys autonómicas a Cuba. Lo partit autonomista d' aquell pays ha treballat anys y més anys sense lograr res, y la insurrecció per medis violents, en poch temps ha obtingut lo que may los autonomistas haurian lograt.

¡Quina conseqüència més trista se 'n treu d' aquèts exemples!

Si 's dona l' autonomia a Cuba, serà perquè 'ls cubans l' haurán ben guanyada; y si Filipinas arriba a dominarse per las armas, en lloch de concedilshi alguna expansió, pera ferlos agradable (si aixó es posible) lo domini espanyol, s' apretará més el clau, com a càstich de no haber sigut prou forts.

Per xó nosaltres, los catalanistas, los que aixís nos anomeném pera distingirnos dels cataláns que senten indeferencia per Catalunya, nos entristim, al veure tals exemples, perquè nosaltres creyém que lo triomf de nostres ideals te de venir sens violencias, imposat per lo nostre avens, per la mateixa justicia de la causa; y aquèts exemples ab la freda llógica de la realitat nos diuen, que: si un poble no es prou fort per imposarse, há d' ajupir lo coll a cada nou afront, qu' es inútil esperar en lo dret y la justicia; ens diuen que la llibertat no s' há fet per pobles débils y 'ns diuen per fi qu' aquesta política no reconeix altres rahons.

Per xó nosaltres nos planyém de que aixís sigui, donchs que estimém a nostra Catalunya més que tot, perquè no volém per ella desolació, ni tristessas.

J. CATARINEU.

L' esculptor Massó

Lo dia 16 d' aquèl mes, morí á Rubí, ahont s' havia traslladat desde Barcelona, pera buscar la tranquilat y bons ayres que tan mancada n' está la capital de Catalunya, lo qui fou nostre benvolgut amic En Joan Massó y Hugué, esculptor notable, dibuixant expert, artista original y personalissim.

En Massó, era un temperament excepcional, d' aquells que no 's deixan decaure en lo just medi, porque vivia, generava ab las ideas de las corrents novas, las més originals, quasi extravagants, a quinas s' hi trobava decantat per sos propis impulsos, donchs que, y aixó creyém que es un de sos majors elogis. En Massó, havia tingut molt pocas lliçons de son art; tot lo que sabia s' ho devia a n' ell, y, no obstant, quina varietat y bellesa de concepció, no hi havia en las sevas obras! Aquestas circumstancias, sens dupte, l' induhiren a posar la seva residencia a París, ahont, afanyós de desenrotllar

son esperit artístich se n' hi aná, quan era quasi un noy, ab lo cor ple d' esperansa. No endebades l' hi resultá, perquè sas obras eran totas compradas pe 'ls fabricants de porcelanas finas de la ciutat francesa, ab tanta aceptació, que a no haver de tornar a la Patria, cridat per devers ineludibles, s' hauria fet una fortuna, solzament ab aquellas miniaturas plenas de *chic*, a que tant era aficionat; y que han omplert de reproduccions los magatzems de porcelanas de las primeras ciutats europeas y americanas.

Retornat més tart a París, a fi de continuar la via empresa, y sollicitat de nou allí per sos antichs compayors, son amor al treball, lo portá al descuyt de son cos, pera quin no hi havia tréva, que no fos pera la observació de las obras de 'ls grans mestres francesos de la escola moderna y sobre tot a Carpeau, pera quin sentia veritable veneració. Y aixó fou causa de que, descuydant fins la malaltia que 'l minava poch a poch, tingués de venir novament a Barcelona, a unirse ab sa familia, d' ahont, per prescripció facultativa, tingué de posar sa residencia a Rubí desde fá uns dos messos, y en quin punt, ha mort ab una conformació exemplar, emperó, sufrint lo que sols podém saberho aquells, que hem conegut, son esperit lliure de tota preocupació, son temperament fogós y 'la esclats de de son geni.

¡Pobre Massó! Quan tot son cos, decaygut pe 'ls sufriments més terribles, estava allargassat al llit de mort, encara bullian en son cervell las ideas atrevidas, si la dalla de la mort no l' hi hagués arrabassat la vida, hauria establert a Barcelona un taller de reproduccions artístichs ab procediments completament nous aquí, y que haurian cridat poderosamente l' atenció del mon intel·ligent, havent seja executat alguns exemplars ab gran perfecció.

En Massó y Hugué havia pres part en varias Exposicions Internacionals de París y Barcelona, ahont sas esculpturas foren justament celebradas; y en lo Saló Parés, hi tingué exposat son magnífich grupo *Jorn de gloria*, que l' hi valgué 'ls honors de la ilustració y las alabansas de tota la premsa. Aquest notable grupo, que representa dos almogavers tornant a la Patria ab florir de la victoria a la ma, sigué generosamente donat a la *Associació Popular Regionalista*, pe 'l Sr. Massó, en prova de son amor a la causa de la terra.

¡Descansi en pau, tant inspirat artista!

LL.

La gran obra política d' En Cánovas

Morí lo senyor Cánovas: A la impresió profundíssima que causá la seva mort, va seguir un colossal chor d' alabansas. Durant una setmana 'ls periódichs no varen parlar de res més; y, tant els de la colla que 'l seguían, com els que avans lo creyan l' home més funest pera Espanya omplian columnas y més columnas, posantlo molt per dessorbre de tots els homes haguts y per haverhi y plorant las conseqüencias, las terribles conseqüencias, que portaria la seva mort.

Encare no ha passat un mes y 'ls conservadors comensan a queixarse de son caràcter absorbent, que 'ls hi permeté passar una pila d' anys sense pensar en res puig éll pensava per tots, y 'ls fusionistas, després de plorar al mort, ab els ulls encare plorosos, veuen los raigs esplendents del poder que aviat els il·luminará de plé a plé.

La personalitat política del senyor Cánovas passarà a l' historia representant a Espanya, en un quart de sigle. Per aixó, després de descubrirnos devant lo cadavre y de condemnar lo crim, execrable com tots, que l' hi ha arrencat la vida, hora es ja de que jutjém al polítich que més ens odiá, que més ens perseguí y de qui més agravis ha rebut l' esperit regionalista a Espanya.

Lo Sr. Cánovas, com tots els grans homes, y éll era un d' aquestos, tenia una missió que cumplir. Arrivá a la vida política en una época sumament agitada y en la que Espanya, l' etern malalt, desenganyada dels curanderos que desde la mort de Ferrán VII la cuydaban, desitjava un cambi de trac-

tament. Lo senyor Cánovas triomfá aviat y prompte arrivá a esser ministre; més, a ben segur que comprenia que no havia arribat son temps y que no era aquell l' escenari qu' ell necessitava. Vingué la Revolució y comensá un período fecundíssim en successos imprevistos y abundant en emocions. A voltas apareixían y prometían pèndrer cos, tendencias salvadoras; després predominavan tendencias bajas é insensatas. Lo poch hó y lo molt dolent que, sempre ha tingut Espanya, tot surtí a reluhir en aquella época, que sembla una nit fosca, il·luminada de tant en quan per un llampécl claríssim, en que tothom camina d' esma y sense saber ahont vá, però ab molta cridoria y molta gatzara. Allavors comensá la verdadera importancia del senyor Cánovas y en aquella época y sols en aquella época, se presentá com un gran polítich. Ell fou l' únich que hi vegé clar y que comprengué que tot alló acabaria, com las festas majors, per lo cansanci del poble que, de tant bona fè, hi prenía part. Desde la presidencia del Ateneu, éll era conservador quan tothom era revolucionari, éll era católich quan l' ateisme estava de moda; éll defensaba l' orde quan lo desordre entussiasmava a tothom. La Restauració s' imposá, y Cánovas fou son Profeta. Se va créurer que havia arribat pera aquèl pays l' época de la felicitat; molts revolucionaris del 68 trovaren admirables las tendencias conservadoras del senyor Cánovas; personalitats de tant talent com els senyors Manyé y Durán y Bas, entre nosaltres, cregueren que la política *espanyola*, sempre quixotesca y aflamencada, cambiaria en una política séria, noble y de miras enlayrada y allavors, comensá lo período de servilisme intelectual de las classes auomenadas directoras.

D' allavors fins fan pochos días, lo senyor Cánovas ha sigut l' amo de la Espanya, y res s' ha fet que no 's degués a la seva iniciativa o que no tingués la seva aprobació. Comprengué de bon principi que la seva obra no era sólida; que la seva forsa estava en los desenganyos de tots los que de bona fè s' havían ficat en política; en l' excepticisme dels que no desitjavan més que pau y ordre; en l' enervament que dels esperits s' havia apoderat després de la agitació del período revolucionari; y l' obra mestra, per no dir satànica, del senyor Cánovas, ha sigut donar a aquest estat, per naturalesa tranzitori, caràcters de permanencia. Res d' aixecar al poble espanyol del ensopiment, que l' hi permetia despóticament dominarlo, sinó per lo contrari, anarlo augmentant per graus, fins a ferne una massa sense sanch y sense energías. Res, de fer política gran y expansiva, que aixó desvetlla, y a éll no l' hi convenia. Res, de donar alas a tendencias regeneradoras, com la regionalista, sinó arrencar las únicas arrels que l' arbre de las llibertats nacionals tenia encare plantadas a las Provincias Vascas. Res, de preocuparse pels grans problemas que avuy a totas las nacions preocupan; aixó ho deixaba pera las sevas horas d' estudi, en que 'l sabí estava en oposició ab el polítich, com a tal; sols se cuidaba de las miserias de la política a la *madriunya* ab quin espectacle enfosquia las inteligencias que a la seva dominació s' haurian pogut rebelar. Va descuydar per complert lo problema social y colonial, pera embrutir als espanyols ab l' únich espectacle de la política que s' ha anat fent en lo ventrell d' Espanya. Va perseguir als regionalistas perquè ab son apartament de la política parlamentaria, ensemps que s' han mantingut nets de tota taca de servilisme, han sigut una protesta constant, contra la actual organissació del Estat espanyol. Ab l' establiment y falsejament del sufragi universal, ha quebrantat en gran manera l' esperit democrátich, puig ha desacreditat l' arma que creya més poderosa pera son triomf. Ab la ficció dels dos partits turnants en lo poder, ha sembrat en ciutats y pobles divisions y odis innombrables y ha donat importancia decisiva a la personalitat *cacich*, suprem dispensador de favors, sens quin aussili res pot conseguirse.

Aixó es la gran obra política del senyor Cánovas, y a lo que ha degut sa preponderancia absoluta, puig ab aixó ha convertit a Espanya en un pays de mansos, de sanchs d' horxata, de gent incapás de crear res, ni de destruir res.

Diuen que a ell se deu la riquesa de que avuy disfruta Espanya. Sí; y a Andalusia tot soviut se presenta la fam ab sa cara esferehidora; a Castella la producció d' empleats es tant abundant que no sab ahont col·locar las existencias sobreras: de Galicia y d' Aragó n' emigran poblacions enteras, y en tota Espanya 'l fisch se va quedant ab fincas y més fincas, perquè 'ls propietaris son tant rics que no poden pagar la contribució. Solzament alguns fabricants s' han salvat de la miseria que per tot arreu impera, gracias al proteccionisme del que va ferse apóstol, últimament, lo senyor Cánovas, quan aquet criteri imperaba ja en los demés Estats. Y encare, las sevas disposicions aranzelarias, no varen ser fruyt d' una convicció, ni compliment d' una obligació moral; sinó que va donarlas com almoyna llesada a una mesnada d' homes que s' arrossegaban a las sevas plantas, demanant lo que tenian dret d' exigir y convertintse en dócils instruments de l' asfixiant política.

De las guerras colonials no es prudent parlarne. Lo senyor Cánovas ha tingut la sort de morir avans de que 's toquessin, ab tota sa vivesa, los resultats fatals d' aquesta altra conseqüencia de la seva política. Quan així arribi, que no trigarà pas gayre, no faltarán encare moltíssims, puig lo número de tontos es infinit, que ab veu llastimosa exclamarán: ¡Ah!... ¡Si hagués viscut lo senyor Cánovas no 'ns trobaríam aixís!

FRANCESCH CAMBÓ.

BARREJA

Los llegidors constants de LO REGIONALISTA, ja se 'n deuen anyorar.

¡Fa tant temps que no 'ls hem parlat de donya Emilia Castelar!

Pero com que la seva mania de coquetejar republicans y monarquichs, sense avenirse ab ningú, fa tant temps que dura, es ja una cosa tant vella, que no val la pena de parlarne.

Pero ara, ab motiu de la mort de 'n Cánovas, l' *inclit* Castelar ha tornat a la vida pública, demostrantnos ser l' *andaluz mas andalus de toos os andaluces*.

Figureuvos, que va assegurar que una vegada, va passar cinquanta dias seguits sense dormir.

¿Y no 's va liquidar?

¡Llástima!

¡No hi hauria guonyat pas poch la Espanya!

*
**

Mes si l' impoderable Castelar, s' ha volgut burlar del Univers, ab sos cinquanta dias sense dormir, n' ha faltat qui li ha tornat la pilota.

Aquells fulanos dels Estats Units, per venjar-se d' aquells patrioters que temps enrera 'ls deyan tócinos, han volgut viure una mica ab l' esquena del *mas grande de los oradores del orbe terráqueo*.

Al efecte un yankee va enviarli un cablegrama encomanantli en nom de SETANTA MILIONS d' americans, que donés lo pésam a la familia de 'n Cánovas.

Com los Estats Units no tenen més que xexanta nou milions d' habitants, se dona 'l cas de que l' aludit yankee s' atribuheix la representació de tots los habitants de la terra del Oncle Sam, inclosos los blancs, los grochs y 'ls negres, los homens y las donas, los vells, los joves, las criaturas y fins los nens de mamas. També hi van compresos los que simpatisan ab los insurrectes cubans, inclosa la Junta Suprema de Nova-York.

Pero en Castelar, prenentho tot de bona fé, ha complert l' encàrrech, orgullós de que sa persona sigui tan simpática a tota la gent del Nort América.

*
**

En mitx de tot, ja que las circunstancias han fet que 'l públich recordés un moment la figura de la *cotorra* de las Espanyas, no podia faltarli una nova prova de la coqueteria que 'l domina.

Jo sempre que recordo a Dª Emilia, o a don Emili, (es igual) me venen al pensament aquellas donas de poch enteniment que ab tothom coquetejan, a tothom tenen moments d' estimació, però que may se decideixen per ningú, fins que passadas y enlletgidas, no troban qui per compassió las vulgui.

Es veritat que més val aixís.

Per que si en Castelar fos ministre ¡Pobre Espanya! Més li valdria ferne al Noy de Tona.

¡No 'n sentiriam poch de discursos kilométrichs, d' aquells que no se 'n treu l' aygua clara!

Ja fá be de dir que ell sols pot ser ministre d' una República.

Per que la República espanyola, es encara molt lluny.

Y la castelarina 'm penso que ni 'l mateix Castelar sab ahont pára.

¡Y pensar que poch anys enrera hi havia habaus que encara 'l tenian per home!

Se 'ns ha dit que si bé 'l senyor Benages, va pronunciar las paraulas a que feyam referencia en un solt de nostre número anterior, després, en un brindis que feu en lo mateix local de la *Pau y Esperansa*, va rectificarse ell mateix, dient y fent constar que la institució coral es eminentment regionalista.

Menos mal.

Pero de totes maneres, lo fer y desfer del senyor Benages, prova que respecta a Regionalisme no te pas un criteri fixo.

Li aconsellém que ho estudihi una mica, y aixís podrà decidirse per venir ab nosaltres o contra nosaltres. Clar y catalá.

Miseria, guerras, impostos insoportables, nous empréstits a punt de fer, conflictes internacionals en porta....

¿No vos sembla que ab tot aixó, n' hi há prou y massa pera interessar al home més ensopit?

Dónchs, s' equivoquen.

Espanya sofreix tot alló y encare més tragedias.

Y 'ls seus polítichs.... com si res passés.

¿No saben que es lo que 'ls interessa?

Las qüestions interessants son:

Si 'ls conservadors s' uneixen o no s' uneixen ab en Silvela.

Si 'l quefe del partit conservador ha d' esser l' Azcárraga, en Pidal, en Romero Robledo, l' Elduayen o algun altre.

Si pujan o sinó pujan los sagastins.

Fora d' aixó, las guerras, la miseria, 'ls impostos.... tot son cosas que no tenen cap importancia

¡Pobres patrioters! No 'ls deixa may la pega. Van enviar al seu Weyler a la Habana, ab marxa del *Cádiz* a gran orquesta y ab la cridoria més aixordadora.

Van asseguraranos que lo de Cuba s' acabaria en quatre dias.... en fi, que gracias a la xarrasca de 'n Bernat tot aniria d' alló millor.

A nosaltres, que vam tenir la poca sombra de no creurels, nos ho van dir tot: filibusters, mambisos, separatistas *vergonzantes*, etc., etc. Si no se 'ns van menjar de viu en viu.... es per que l' esperit guerrer de la gent patriotera, no 'ls passa mes enllá de la llengua.

Lo cas es, que nosaltres los deyam: lo d' allá no s' arreglia a cops de sabre, sinó ab una bona autonomia: lo d' allá no ho arregliará en Weyler, sinó altre home més diplomátich.

¿Qué ha succehit?

Qué la guerra está avuy pitjor que dos anys enrera.

Que tots los patrioters s' han tornat autonomistas.... de quincalla.

Qué ja s' anuncia qu' en Weyler aviat s' embarcará, per que no es bó per lo que allá 's necessita.

En resúm.

Lo més complert fracás de las esperansas patrioterias.

Ara es l' hora de tocar l' himne de la sarsuela *Cádiz*.

Per que es qüestió de aixordar al patrioters.

Per veure si aixís las sevas aurellas fan una trasmudació adquirint una miqüeta de bona educació musical.

Qué 'ls convé tant, com al seu cervell lo sentit comú y la educació patriótica.

Mes de 5.000 indis varen reunir-se, armats, a Jashaua (India inglesa), insurreccionats contra 'l Govern britanich, alegant que eran considerats com a poble conquistat. Forsas colonisadors superiors en armament als patrioters indis, tingueren una gran batuda ab ells y de ben poch se n' hi aná que Inglaterra no tingués un fort disgust, dónchs, que, al principi l' exercit indi portava ja molta ventatja. Tingueren de sucumbir, no obstant, disolts per nous reforços enviats al opressor.

Als *moros* de per aquí que 'ns tractan de mambisos, los hi recomanem aquest nou fet d' un poble que vol esser amo de sos destins. ¿Veritat que no hi há ningú al mon que pensi com los nacionalistas *de per tot arreu*?

Cosas d' Espanya.

A una viuda sense tenir altre *mérit* que esser milionaria, me l' di donan més de **dinon** duros diaris.

Als soldats ferits, plens de mérits y de miseria, lo sanatori, l' hospital, la presó y 'l dret de morir-se de fam.

Mentres tant, plouhen los empréstits.

Lo pá del pobre, per aixó, en aquest Estat d' hidalguia parlada en castella, encara que plogui tot l' any, será sempre més sech que una pedregada.

Cuba, está salvada, las Filipinas, son una bassa d' oli. Tot aixó segons la premsa.

Y 'l Govern hi afegeix: 25.000 homes a Cuba; 15.000 homes a las Filipinas.

¿Tanta feyna hi ha per allí, que aquí 's desampara 'l conreu del camp y 's plegan las fábricas. No hi ha més: aixó son miracles de la quincalleria de Madrid.

En Martinez Campos ha escrit una carta.

¡Estupefacció general!

Declara que vol que 'ls conservadors s' uneixin ab en Silvela.

Al poble aixó 'l té sense cuydado.

Diu que si no s' uneixen, han de pujar los sagastins.

¡Com vulgin!

«Sin la unión deseo que venga quien resuelva el problema de Cuba SI ES QUE LA SOLUCIÓN NO LLEGA TARDE.»

¿Pot arribar tart?

Es una ganga ser home important: ho poden dir tot sense que 's sospenguin.

Quan LO REGIONALISTA torni a neixer lo farem redactar per capítans generals.

CRÓNICA REGIONALISTA

En nostre número anterior, al publicar lo treball *Nadala* distingit ab lo primer accésit en nostre tercer primer concurs, oblidarem consignar lo nom del autor que es En Amadeu Tous y Marsans.

Esperem dispensa.

—Lo número vinent de LO REGIONALISTA, sortirà lo dia onze del mes entrant y estará dedicat a commemorar lo terrible 11 de Septiembre de 1714.

—La *Associació Popular Regionalista* de Barcelona commemorará ab una solemne sessió necrológica l' onze de Septiembre de 1714. A la vetllada que 's celebrará a dos quarts de deu del vespre están convidats tots los propagadors y protectors de LO REGIONALISTA.

—Lo catedrátich de Dret civil de la Universitat literaria de Barcelona doctor En Modest Falcón está encarregat del discurs reglamentari en la sessió inaugural del vinent curs académich. Lo tema sobres que versará l' oració es: «De la codificació del Dret Catalá.»

—S' ha publicat a Barcelona l' any quart del *Anuari Catalá*.

—Nostre estimat company *Las Cuatre Barras* de Vilafranca ha publicat un nombre extraordinari dedicat a commemorar lo milenari de la mort del invicte Jofre lo Pilós primer comte independent de Catalunya.

—La Societat Coral *Lo Pensament* de Tossa, de la que 's director l' entusiasta alcalde de dita vila senyor Balcells y president lo ferm catalanista senyor Colomer, han acordat posar en son escullit repartori las cansonetes populars armonisadas por los mestres senyors Alió y Morera y de las que forman part las patrióticas *Planys y Segadors*.

Doném desde aquestas planas la més coral enhorabona a sos dignes director y president, igual que als y socis en general, per los bons desitjos que 'ls animan donant a coneixer a nostre poble nostras perdudas y envejadas llibertats.

Lo mateix tenim que dir a la nova Junta del *Casino Miramar* del mateix poble per haber acordat que sigui la nostra volguda parla la que regeixi com a oficial, en dita Societat.

Desitjariam que l' exemple que dona Tossa fos imitat per tots los pobles de Catalunya, que altra fora nostra sort.

—Lo dia 8 del que som, l' *Associació Regionalista* de Sant Andreu de Palomar celebrá una lluhida vetllada literaria-musical, al objecte de festejar la inauguració del nou espayós local situat a la Rambla de Santa Eularia, número 9, pis primer, ahont de poch temps está instalada la novella associació catalanista.

Llegiren escullidas poesias los senyors Giribert, Raventós (R), Font, Clapés, Sorribas, Tous y Rovalta y

además en Clapés y Corbera llegí una detallada descripció d'una excursió a Sant Cugat del Vallés feta per alguns socis de l'esmentada societat. En la part musical s'hi lluhiren los senyors Raventós (J) Pich, Rovira, Cortés, Moncalp, Mier y Reibó.

La festa acabá ab un parlament de gracias de'n Lluís Marsans.

Entre los concurrents, qu' eran molts hi havia representacions de diferents periódichs y associacions catalanistas.

—Ventatjas del centralisme:

Per falta de pago de la contribució territorial fou embargada una finca del terme de La Garriga y avans que 's celebrés la subasta pera sa venda, l'amo, qu' estava en situació apurada, la enagená, avansantse a la Hisenda. Quan després volgué fer efectius los tres trimestres que devia y que pujavan a 16 pesetas, lo fisch li hi va fer pagar per recárrechs y costas del expedient per valor de 226'50 pessetas.

—La simpática associació Coral *Catalunya Nova* ab motiu de sa anada a Tarragona doná en l'Ateneo de dita capital un notable concert. Tant per la distingida concurrència que hi assistí com per la admirable interpretació de las cançons, los aplausos eran seguits y espontanis per totes las pessas que 's cantaren y ferém especial menció dels *Pescadors* que si be ab la nova interpretació que li dona en Morera sembla a molts una aberració la ovació que li dedicá la inteligent y triada concurrència que assistí al acte li demostrá lo contrari.

Al final de la primera part lo President del Ateneo colocá un artístich llas en lo cim de la bandera catalana que porta per senyera l'Associació Coral. Aleshores los coristas entonaren lo patriótic himne *Los Segadors* que fou molt aplaudit.

—La *Colonia Tarragonina* de Barcelona que en totes las sevas festas procura imprimirhi la nota característica del Camp de Tarragona, celebrá la nit del 21 del passat ab motiu de la diada de Sant Magí, patró de dita ciutat, un ball extraordinari amenisat ab las típicas *grallas* d'aquella terra. Pera fer més popular la festa, s'adorná la sala al istil dels carrers de Tarragona, se ballaren tres balls de cocas, y s'obsequiá a las senyoretas ab un *ramell* d'auñabrega. Tant lo programa de la festa imitant uns goigs del gloriós Sant del Portal del Carro, com lo programa dels balls, estaban redactats en nostre materna llengua. Desitjém, per bé de la *Colonia* que sigui constant ab aquesta classe de festas, qu' ensemps que recordárolshi las hermosas costúms y tradicions de son poble, los fará dignes fills de la Pátria Catalana.

—Ha mort lo conegut poeta valenciá En Francesch Palanca. (D. E. P.)

—Al cim de la casa que s'ha acabat en lo carrer Ample, cantonada al de la Plata, de Barcelona hem vist onejarhi com a senyal de que s'ha arribat al cim de la mateixa, la bandera catalana en lloch de la *panyola* que 'ls rutinaris acostuman a posar en semblants cassos.

—Felicitém al contractista d'obras per tant justa innovació.

—Se 'ns há dit que als vells de las Germanetas dels pobres de Berga sels feya la meditació diaria a tall de quartel. Ignorém si per falta de llibres o per sobra de rutina, però de tota manera peis pobres vells que no solea gastar gaire són, deixa d'esser en alt grau convenient per fer petar alguna bacayna.

—S' diu que l'*Orfeo Catalá* tracta d'assistir al gran concurs internacional d'orfeóns que 'l vinent Novembre tindrà lloch a N ssa. Ho celebrariám.

Segon accésit en nostre tereer petit concurs

Ofici ab música y sarau a Can Ponts!....

—« Hem fa passar lo senyor Alcalde per si teniu voluntat de donar alguna cosa pel pa, y al mateix temps per si teniu gust d'assistir a la festa de P... Hi haurá: — Ofici ab música y sarau a Can Ponts!... »

L'AVISADOR.

Lo petit poble de P... fins considerat topogràficament, la naturalesa l'ha dotat d'originalitat. En rea-

litat se pot dir que no hi ha cap carrer. La iglesia está situada a dalt d'un serral, entre mitj de cingleras com un niu d'áligas. A son peu corre una gran riera encaussada per tencat de canyas y a tirons salzaredas feréstegas y fresquívolas, de polls, alzinás, pins, roures, albas, oms, y altres cent especies de plantas y bardissars qu' en conjunt forman los palaus encantats de la poesia y del rossinyols, habitats per la soleta.

En sas illas y vertents acampats, están los massos y caserius, escampats así y allá, com vols de tudons que pasturan, y encara qu' aislats forman en aplech son municipi.

Sas dos festas principals son: per Pasqua de Resurrecció y per Sant Jaume apóstol, patró d'*Espanya*. Encara que descrita una, están descritats ab dugas, ab pocas diferencias; ho farém ab la primera, perquè es la més típica, encara que per ells siga la festa - una jor petita.

A la vigilia, ja se sent per los corals l'esbalot de las gallinas y demás socis del establiment al ésser aga fets pera donar compte del grá que s'han menjat. Cap al tart, si passeu per devant d'alguna de las casas del terme ja arripareu ab lo nas alguna alenada que... ¡Deu n'hi dó!... Sentiren rondinar las donas enfeynadas, y veuren lo jovent aplegar més d'hora del treball per anar a fer dissapte de la cara a cal barber. Per tot arreu comensa a respirar l'alegría, com a preludi de festa.

L'endemá, entre vuyt y nou, ab los carros, que 'ls han anat a buscar, ja arriban los músichs. Lo primer Den vos quart seu, es que 'ls aparihin l'esmorsar; perquè mal sona qui li roncan los budells, puix pert lo tó.

Llavors ressona pel rieral lo toch d'ofici, ab totes las campanillas, com se sol dir... És lo segon senyal...

A quarts de deu, per tots los camús que portan a la iglesia s'hi veuen baixar corruas fetas de gent, com si fossin carreras de formigas cap al cau. També de riera amunt y riera avall baixan y puján tartanas.... Son los hisendats!... Dels pobles vehins ¡no'n volguén més de generació!...

A las deu ja tothom está reunit.... Quína bellugadissa a la plassa de la iglesia!... Sembla una arnera!...

Llavors es lo moment solemne que 'l magnífich ajuntament y administrador de la festa entran a la iglesia acompanyats de la orquesta que toca una marxa triomfal, anant ocupar los sitials respectius. S'acaba l'encesa dels ciris de l'altar major; se veu pujar lo salomó... Tot está amanit y a punt de solfa... La iglesia está plena com un ou... Tothom busca cadira... Las mestressas arriban ab sos vestits de *faille*, sa mantellina blanca y sas joyas... Ja 'ls hi guardan cadiras y s'hi assentan... ¡Quín goig que fan ab son estat major de fillas y forasteras!... Ja hi son tots!... Llavors tocan la campana y surtan los capellans a l'altar... Comensa l'ofici... Quín silenci y respecte!...

Músichs y pagesos a dalt del cor cantan ab veus enrogulladas l'*Introito* y acabat aquest, després de breu pausa, se sentan los cops de l'arquet del director d'orquesta sobre son violí y romp aquesta comensán a sonar los *Kyries*... Tocan la Missa del mestre Badia... Qué 's penséu!... es la cobla dels Noys d'Olesa de Montserrat!...

Va resantse l'ofici en totes sas parts... L'*Episíola* la canta un capellánet jove que s'hi vol lluhir y s'hi torna tot vermell; sort que está d'esquena al públich...

Molts anys hi ha hagut sermó...

Després del *Credo* se beneheix la coca, y aquesta tallada, a dins d'una panera de sarga se passa a tots los concurrents, los quals, ne prenen un tallet cada hu besant al mateix temps la *Santa Pau*.

A l'*Ofertori* van a besar la *Vera-Creu*, primer los propietaris, per ordre d'importancia, y després los demás homes. Per la part de las donas las mestressas y després totes las demás, tocant l'orquesta alguna pessa o bossí d'ópera...

L'ofici acabat, tothom surt cap a la plassa... Allí sentint la subasta de las garlandas dels Sants, al més dient, saludant los coneguts y amichs y fumant lo cigarret se parla en rotllos ab animació y bullici agradable.

Mentrestant los músichs baixan de dalt la casa rectoral havent fet lo glop de vi hó y lo cigarro y allí a la plassa s'organisan y a la senyal donada romp l'orquesta ab un frenétich *walz*, que sembla una ventada de tardor... Lo jovent ja es arrapissat ab las xicotas, que molts, ni temps han tingut tan sols de treures la

mantellina del cap, y los casats y vells ab sas parellas naturals y... ¡en voléu de pols y remolí!... Des dels balcons, lo senyor Rector ob sos companys, la magnífich ajuntament y majors contribuyents, presencian y presideixen, dienthi la seva y esclafinhi riallas, aquesta bella manifestació d'alegría del poble allí congregat.

Acabat lo *walz* se dona lo paullét benehit a l'encrehuament de camins presidit per un senyor regidor y guardant que no tornin endetras la canalla, per arripareu dos ó més, varis pagesos ab canyas. A tothom que passa pel indret dels repartidors, que son varis, un panet del sach y una empenta... Per xó en diuen: anar a buscar lo pa y... l'empenta... Aixó es vot de poble y tradició conservada fins avuy...

Aixó constituheix lo desfile; lo quadro més animat d'aquell aplech en mitj d'aquella naturalesa salvatge, d'aquell cel de primavera, d'aquell bullici en mitj d'un semi-desert, tot vetllat pel farreny Montserrat, cor de nostra Patria catalana, temple de nostra Moreneta.

Quan l'embadaliment que 'us dona la contemplació d'aquest gran quadro de vida s'ha esvahit... Tot hom cap a dinar, que la festa del matí s'es acabada!...

A la tarde a las tres se canta lo sant rosari, y després, tothom cap a c'an Ponts, que allí falta gent!...

A las cinch, o be antes, se comensan las balladas a la sala, ballant lo primer *walz* del programa l'avi Ponts sol; ab la xicota del seu gust, que resulta ser la feyna de la festa. Lo passat volía sempre un *walz* obligat de flauta y flautí, ben repicat de punts... Allí era de veure, entre mitj dels picaments de mans dels concurrents, lo sals que li feya la barretina... son tradicional crit... ¡qué dur!... y aquell tipo de pagés de bona soca y fesomia esbarrellada...

A la nit altre cop ball... Era lo millor y més lluhit! Per la festa principal, Sant Jaume de Juliol, lo ball del segon día tarde y nit se feya a c'an Mata de Garriga... Aixís s'accontentava tot lo terme.

Tal era la festa del poble de P... quan las collitas auavan bé, quan no hi había filoxera y per las llars més alegría y menos miseria...

Molts vegadas al pensarhi sentím l'anyoransa que donan a tot bon catalá de cor, aquestas costums que passan, aquets recors que fujen, llegat que foren d'un sigle de més bona fé y senzillesa, y ens pregutém... ¿Qué serán demá ab los vents de modernor y la cara que va posant aquest fi de sigle?...

Los que vindrán ja no sentirán més de boca de l'*Avisador*, al convidarlos a festa, aquell tradicional y gráfich avis-programa, resumit en aquestas breus paraulas... *Ofici ab música y sarau a Can Ponts!...* L'esperansa de temps millors ens truca al cor y ens diu... ¿Qui sab?... Mes la reflexió respon... Los temps tot ho cambian, hasta els gustos!... Aquella festa no tornarà may més a ser lo que avans era!... A nous temps, costums, gustos, gent... tot nou!... Per més que dolgui confesarho, es una realitat!... Lo nou se menja lo vell!... Es la més certa lley de la trista condició humana!...

EMILI PASCUAL.

PETITA CORRESPONDENCIA

E. R. — Berga. Quedan complascuts. — Disposin sens reserva de cap mena.

A. — Barcelona. No 'ls publiquem per incorrecions de fondo.

F. X. T. — Vilassar de Dalt. Comprench lo seu pessimisme, però deu tenir en compte que es un món de farsas y de miserias, y que com molt bé diu per tot hi há de tot. Sas máximas en general van bé, però com son filosóficas, no fan pel carácter de nostre quizenari. Además que tampoch es admisible y del tot exacte lo principi, de prescindirse de la política y de la religió. Aixó es un concepte *volterriá*.

J. R. B. — Barcelona. Estém conformes ab la seva. L'expressió que a V. l'enquimera, es una ironía, que tat volta no haurá endevinat. Per lo demás tenim els ulls fets sempre en las bases de Manresa.

LO REDACTOR-QUEFE.

GIRONA. — Imprempta de P. Torres, Constitució 9.